

v gradu v Polhovem Gradcu. Stekli so pogovori, ki pa so zaradi sorazmerno visokih stroškov oziroma premajhne podpore zastali. V letu 1999 so bile pripravljene razstave: Življenje in delo akademika prof. dr. Svetozarja Ilešiča, Tudi kamen in voda sta živa (iz akcije GEOTRIP, v katerem so na osnovi razpisa Uprave za naravo Republike Slovenije sodelovale osnovne in srednje šole, in sicer na temo geološke in geomorfološke dediščine), Nacionalni atlas Slovenije (razstava v Mariboru); sodelovali smo tudi pri pripravi razstave ob osemdesetletnici Oddelka za geografijo Filozofske fakultete.

Jernej Zupancič

Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU v letu 1999

Postojna, Titov trg 2, <http://www.zrc-sazu.si/www/izrk/izrk-s.htm>

Na inštitutu se trudimo razvijati celovito krasoslovje in zajeti njegova najbolj pomembna področja. Pri tem sodelujemo geologi, geografi, biologa, kemičarka in fizik. Z različnimi pristopi želimo poglobiti naše razumevanje krasa in z združevanjem ter objavami izsledkov to omogočiti tudi drugim. Zavedamo se, da je sodobno krasoslovje moč razvijati le v mednarodnih tokovih, zato sodelujemo s krasoslovci iz večine kraških držav in v več mednarodnih projektih.

Projekti, ki so do leta 1999 združevali naša raziskovanja, so se prelili v program Raziskovanje krasa, ki ga denarno omogoča Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije. Preučujemo kraško površje, kraške jame in vode, poglobljamo vedenje o njegovem razvoju. Na terenu in z laboratorijskimi poskusi smo preučevali oblikovanje reliefa škrapelj in kamnitih gozdov. Preučevali smo jame brez stropa, ki se izkazujejo za pomembno površinsko kraško obliko. Razvoj jam smo preučevali z določevanjem starosti sig in jamskih naplavin, merili smo korozijske in erozijske procese na kraškem površju in v jamah. Nadaljevali smo s študijem tektonske zgradbe kraških predelov in oblikovanjem kraških rovov glede na geološko zgradbo. Študirali smo selektivno zakrasevanje na slovenskem in kitajskem krasu in raziskovali način preperevanja starih sig. Z rentgenom smo preučevali mineralno sestavo klastičnih sedimentov na krasu. Določamo izvor jamskih naplavin. Preučevali smo posebno obliko kapnikov, ki jih imenujemo paleta ali ščit. Hidrogeološke raziskave so bile usmerjene predvsem v preučevanje značilnosti napajanja kraškega vodonosnika. Nadaljevali smo tudi z raziskavami Malenščice, ki so se začele s sledilnim poskusom. Spremljali smo temperaturo in specifično električno prevodnost vode. Na ta način smo določili zaledje Malenščice. V sklopu preučevanja zgodovine krasoslovja in speleologije na Slovenskem smo se ukvarjali z zgodovino degradacije in pogozdovanja krasa, z raziskavami J. A. Nagla in E. A. Martela in preučevali zgodnje zapise o slovenskem krasu, ki so jih naredili geologi in popotniki med 16. in 19. stoletjem.

Nadaljevali smo z delom v projektih Kras v Sloveniji, Krasoslovna zbirka, Kartiranje ranljivosti in ogroženosti za varstvo kraških vodonosnikov in Krasoslovno preučevanje vodonosnikov kot osnova gospodarjenja z vodami. Sklop posebnih študij pa so sestavljali projekti Značilnosti napajanja in praznjenja kraškega vodonosnika v zaledju Vipave, Trofični odnosi in značilne združbe velikih nevretenčarjev reke Reke, Razvoj paleokrasa v zgornjekrednih apnencih jugozahodne Slovenije, Zgodnji razvoj kraških vodonosnikov in Ekologija mikroorganizmov. Presojali smo vpliv na vodo pri razširitvi skladiščnega kompleksa naftnih derivatov v Ortneku in sodelovali pri načrtovanju in izgradnji prometnic na krasu.

Sodelovali smo v naslednjih mednarodnih projektih:

- IGCP-UNESCO Project No. 379: Kraški procesi in kroženje ogljika – Karst Processes and the Carbon Cycle (World correlation of karst processes and their relevance with the carbon cycle);
- COST Action No. 620: Kartiranje ranljivosti in ogroženosti za varstvo karbonatnih (kraških) vodonosnikov – Vulnerability and risk mapping for the protection of carbonate (karst) aquifers; Evropska zveza in ostale evropske države (Avstrija, Belgija, Francija, Grčija, Hrvaška, Irska, Italija, Madžarska, Malta, Nemčija, Portugalska, Slovaška, Slovenija, Španija, Švica, Turčija, Velika Britanija);
- COST Action No. 621: Gospodarjenje z obalnimi kraškimi vodami – Groundwater management of coastal karstic aquifers (Avstrija, Francija, Grčija, Hrvaška, Italija, Madžarska, Malta, Slovenija, Španija, Švica);

- PROTEUS No. 97011: Fosilni sesalci in kras – Mammifères fossiles et karst, Université de Montpellier 2, Institut des Sciences de l'Evolution, Montpellier, Francija;
- PROTEUS: Goli kras – Zeleni kras: Razvoj vegetacijskega pokrova v Sloveniji (Kras) in v Franciji (Cévennes), Vpliv poraščenosti na pokrajino, hidrologijo in morfologijo – Karst Blanc – Karst Vert: Dynamique du couvert végétal en Slovénie (Kras) et en France (Cévennes), Conséquences paysageres, hydrologiques et morphologiques, Université de Provence, Institut de Géographie, Aix-en-Provence, Francija;
- Primerjava slovenskega (klasičnega) in yunnanskega krasa – Comparison between Slovenian (classical) and Yunnan Karst, China Exploration & Research Society, Yunnan Institute of Geography, Nature & Conservation Center, Yunnan, Kitajska;
- Geokronološko proučevanje sig in njihova uporabnost pri proučevanju paleoklimatskih sprememb, sprememb gladine morja in tektonskega razvoja krasa v Sloveniji – Speleothem Geochronology Applied to Paleoclimate, Paleo-Sea-Level and Tectonic Development of Karst in Slovenia, University of Bergen, Department of Geology, Bergen, Norveška;
- Raziskovanje sedimentov na krasu na primerih s slovenskega klasičnega krasa – Research of karst sediments on the example of the classical karst, Slovenia, Geological Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic, Praga, Češka;
- INCO COPERNICUS »STALAGMITE«: Sonaravno gospodarjenje s podzemnimi vodami na krasu – Sustainable Management of Groundwater in Karstic Environments, University of Newcastle upon Tyne, Velika Britanija; TARNIUM, Francija; QUATER, Bolgarija; The Geological Survey of the Slovak Republik, Slovaška;
- ALIS Link No. 55: Gospodarjenje s kraškimi vodami – Sustainable Management of Groundwater in Karstic Environments, University of Newcastle upon Tyne, Water Resource Systems Research Laboratory, Department of Civil Engineering, Newcastle upon Tyne, Velika Britanija;
- Kwartarna paleogeografija v kraških predelih Slovenije in južne Poljske – Quaternary palaeogeography in karstic regions of Slovenia and Southern Poland, Akademia Górniczo-Hutnicza, Katedra Stratygrafii i Geologii Regionalnej, Kraków, Poljska.

Prirredili smo 7. mednarodno krasoslovno šolo, ki je bila namenjena raziskovanju jam brez stropa.

Izdali smo knjigo Kras in dva Krasoslovna zbornika. Udeležili smo se Evropske konference Kras 99 v Franciji, Simpozija o Nerja jami v Španiji, konference o varstvu jam na Slovaškem, sestankov projektov COST, raziskovali smo v laboratorijih na bremenski in bergenski univerzi, raziskovali smo južnokitajski kras in se študijsko izpopolnjevali na severnoameriškem krasu.

Tadej Slabe

Geografije na teletekstu v letu 1999

Teletekst Televizije Slovenija, stran 360, <http://www.zrc-sazu.si/zgds/teletekst.htm>

Sodobna informacijska tehnologija omogoča hitro in sprotno obveščanje. Biti obveščen ni več privilegij posameznikov, saj različni mediji omogočajo posredovanje novic številnim neposredno zainteresiranim uporabnikom, a tudi takšnim, ki dogajanja spremljajo le priložnostno. Ena izmed možnosti objavljanja prispevkov se je geografom odprla tudi na Televiziji Slovenija, pri čemer so se srečali raznovrstni interesi. Na eni strani si sodelavci Teleteksta Televizije Slovenija prizadevajo popestriti vsebino, na drugi je širok krog uporabnikov, ki išče koristne informacije in se seznanja z raznovrstnimi zanimivostmi, na tretji pa je članstvo Zveze geografskih društev Slovenije, ki je zainteresirano, da se o njenih dejavnostih in strokovnih vprašanjih sprotno poroča v javnosti. Obenem je teletekst tudi primeren medij za obveščanje članov ter njihovo seznanjanje z aktualnim strokovnim in znanstvenim dogajanjem. Ocenjuje se, da je teletekst dostopen vsaj polovici slovenskih gospodinjstev. Uredništvo Teleteksta predvideva, da bo medij aktualen vsaj še desetletje.

Po nekajletnem zglednem delovanju strani Geografija in geodezija na Teletekstu Televizije Slovenija je v prvi polovici leta 1999 prišlo do zastoja v pošiljanju rednih informacij. Pojavila se je resna grožnja,